

Právní záruky ve VS
System vnější kontroly VS
Kontrola prováděná NKÚ

MP719Z Správní právo II

4.11.2019

Záruky zákonnosti

- souhrn právních prostředků určených k zabezpečení, dodržování a zákonné realizaci práva pro případ jeho porušení
- zákonná realizace cílů a úkolů veřejné správy ve smyslu příslušných funkcí, metod a forem realizace veřejné správy

Záruky zákonnosti jsou

- kontrola veřejné správy
- právo na informace ve veřejné správě
- zrušení, změna, sistace vadných správních aktů
- uplatnění odpovědnosti za porušení právních povinností
- přímé donucení ke splnění právní povinnosti

Pojem kontroly

- **Porovnává se stav skutečný se stavem žádoucím**
- **Jedná se o záruku zákonnosti**
- **Druhy kontroly:**
 - Vnitřní X vnější
 - Předběžná, průběžná a následná
- **Fáze kontroly:**
 - verifikace a kvalifikace

Vnitřní kontrola

- **Veřejná správa kontroluje sama sebe**
- **Je vykonávána primárně v rámci hierarchie nadřízenosti a podřízenosti ve státní správě**
- **Specifický případ představuje dozor (kontrola) státní správy nad řádným výkonem samosprávy**

Vnější kontrola

- **Vykonávána subjekty stojícími mimo veřejnou správu**
- **Existují 4 základní formy:**
 - Kontrola zastupitelskými orgány (parlamentní kontrola)
 - Kontrola prováděná Nejvyšším kontrolním úřadem
 - Kontrola v souvislosti s působením Veřejného ochránce práv
 - Kontrola vykonávaná nezávislými soudy (viz samostatná přednáška)
- **Zvláštním případem je kontrola prostřednictvím petic, podnětů či stížností**

Parlamentní kontrola 1/2

- **Moc zákonodárná ovlivňuje veřejnou správu veřejnou správou především prostřednictvím zákonů**
- **Poslanecká sněmovna schvaluje státní rozpočet a státní závěrečný účet**
- **Poslanecká sněmovna vykonává celkovou politickou kontrolu vůči vládě; základními nástroji jsou:**
 - Vyslovení důvěry či nedůvěry
 - Interpelace vlády a jejích členů
 - Právo předvolávat členy vlády

Parlamentní kontrola 2/2

- **Výbory a komise Poslanecké sněmovny a Senátu**
- **Vybrané specifické kontrolní nástroje:**
 - Zvláštní parlamentní orgány pro kontrolu zpravodajských služeb a kontrolu užití operační techniky Policií ČR
 - Přímý vliv na Všeobecnou zdravotní pojišťovnu

Kontrola prováděná Nejvyšším kontrolním úřadem 1/2

- **Nejvyšší kontrolní úřad je zřízen čl. 97 Ústavy**
- **Podrobná úprava organizace a působnosti je obsažena v zákonu č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu**
- **Nezávislý orgán, který není podřízen ani vládě ani Parlamentu**
- **Účelem je kontrola hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu**

Kontrola prováděná Nejvyšším kontrolním úřadem 2/2

- **Orgány Nejvyššího kontrolního úřadu**
 - Prezident a viceprezident, jmenovaní prezidentem republiky
 - Kolegium sestávající z prezidenta, viceprezidenta a 15 členů volených Poslaneckou sněmovnou
 - Senáty zřizované pro jednotlivé kontrolní akce sestávající z 3 nebo více členů Nejvyššího kontrolního úřadu
 - Kárná komora sestávající z prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu a dva členové z řad soudců Nejvyššího správního soudu jmenovaní předsedou tohoto soudu

Kontrola v souvislosti s působením Veřejného ochránce práv 1/2

- Zřízen zákonem č. 359/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, který dále upravuje pravomoci a působnost
- Nezávislý orgán *sui generis*, který je volen Poslaneckou sněmovnou, avšak není jí odpovědný
- **Charakter kontroly:**
 - „Doplňková“ a neformální
 - Působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod

Kontrola v souvislosti s působením Veřejného ochránce práv 2/2

- **Nemá nařizovací pravomoc, nemůže zasahovat do poměrů kontrolovaných subjektů, dává pouze nezávazná doporučení**
- **Kontrola má faktický - význam Veřejný ochránce práv působí svou autoritou a přesvědčivostí svých názorů**

Petice, podněty a stížnosti 1/3

■ Petice

- Petiční právo je zaručeno čl. 18 Listiny základních práv a svobod
- Podrobnosti upravuje zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním
- Každý má právo se obracet sám nebo s jinými na státní orgány a orgány územní samosprávy s žádostmi, návrhy a stížnostmi ve věcech veřejného nebo jiného společného zájmu
- Peticí se nesmí zasahovat do nezávislosti soudu a nesmí se jí vyzývat k porušování základních práv a svobod

Petice, podněty a stížnosti 2/3

■ Stížnosti

- Dotčené osoby mají právo obracet se na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li tento zákon jiný prostředek ochrany
- Konkrétní úprava v § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu a § 261 zákona č. 280/2009, daňového řádu
- Dále vybrané předpisy upravující otázky profesních samosprávných komor

Petice, podněty a stížnosti 3/3

■ Podněty a jiná podání

- Jeden z nástrojů participace na územní samosprávě
- Občané obce nebo Kraje mohou podávat jejich orgánům návrhy, připomínky a podněty, přičemž dané orgány je vyřizují bezodkladně, nejdéle však do 60 dnů, jde-li o působnost zastupitelstva, nejdéle do 90 dnů
- Např. § 16 odst. 2 písm. g) zákona o č. 128/2000 Sb., o obcích a § 12 odst. 2 písm. g) zákona č. 129/2000 Sb., zákona o krajích

Základní prameny ke studiu (opakování):

- Průcha, P. Správní právo. Obecná část. 8. vydání. Brno – Plzeň : Aleš Čeněk, 2012.
- Hendrych, D. a kol. Správní právo. Obecná část. 9. vydání. Praha : C. H. Beck, 2016.
- příslušné právní předpisy a judikatura Ústavního soudu ČR